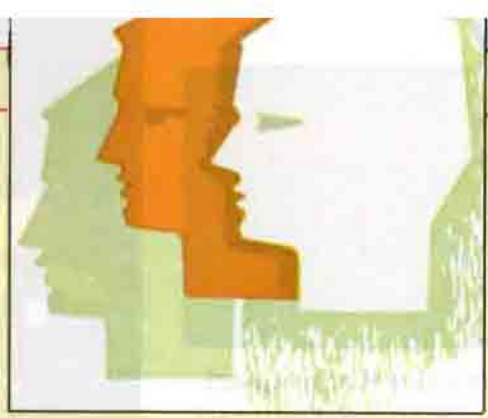

III Terbiyenin Ruh ve Karakter Üzerindeki Tesirleri

(Geçen sayıdan devam)

Ord.Prof.Dr.A.Fuad BAŞGİL

Karakter ve huy kelimeleri, aynı manada, ırk ve millet gibi belirli insan grupları hakkında da kullanılır. Ve grubun bütün fertlerine ortak bir-takım ruhi vasıflar iade eder. Türk'ün karakteri dediğimiz zaman bundan meselâ, Türklere görülen mertlik ve âlicenaplık gibi ortak manevî vasıflar anlaşılır.

Nihayet karakter, teşekkül etmiş şahsiyet, terbiye görmüş irade, uyanık bir şuur, fikir ve hareketlerine sahiplik ve prensip adamlığı manasına gelir ki, bunu Türkçe'de seciye kelimesi ile ifade edebiliriz. Bu manada karakterli adam, prensip ve şahsiyet sahibi, düşünceli ve iradeli adam demektir. Karakterli adam da, şahsiyetsiz, sözüne ve işine güvenilmez ve akıl ermez adam demektir. Başka bir deyişle, karakterli (seciyeli) insan, hayvanî içgüdü ve isteklerinin esaretinden kurtulup, bu kuvvetleri hayat için birer hizmetkâr haline koymuş olan insandır. Karakterli (seciyeli) insan da, hayvanî içgüdü ve ihtirasların boyunduruğu altında kalmış olan insandır. Diikkat edelim ki, bu manasıyla karakter yahut seciye, terbiye ve ahlâkın en yüksek gayesini ve ideal hedefini teşkil eder. Doğrusu, terbiye ve ahlâkın gayesi, en kısa bir ifade ile, karakterli ve sağlam seciyeli insan yaratmaktır. İlâve edelim ki, biz burada karakter kelimesini bazen huy, bazen seciye manasına alacak ve yerine göre buna işaret edeceğiz.

İnsanlar muhtelif mizaç ve karakterdedir : Demek ki, insanlar mizaçları yani organik hususiyetleri ve fizik çehreleri itibarıyla başka başka oldukları gibi, karakterleri yani, ruhî hususiyetleri ve manevî fizyonomileri, özette huyları itibarıyla da başka başkadır. İnsanların bazıları çabucak etkilenir, heyecanlanır, hiddet ve öfkeye kapılır; bazıları iç âlemine çekilip kendi duygu ve düşünceleri ile yaşar; bazıları elemi olanca şiddeti ile duyar. Bazıları gayet canlı, ha-

reketli, girişken, cüretli ve cesaretlidir; sokulgan ve atılgandır. Tefekkür ve duygulanmadan hoşlanmaz. Bilâkis hayatını, hareket ve faaliyet şeklinde yaşamak ister. Bunlar daima şendir, iyimserdir, içleri tükenmez bir ümit ve heyecan ile doludur. Bu tipler gerçekçidir ve pratiktir; çabuk karar verir ve kararlarını hemen icraya kalkışır. İnsanların bazıları gevşek ve hantaldir; tereddütlü, vehimli, çok hesapçı ve çekingendir. Çok düşünür, enine boyuna çok hesap edip ölçer; fakat az hareket eder. Bunlar âdeta hareket ve girişimden yılar; düşünmeden ve fikrî çalışmadan zevk alır; tefekkür âleminde yaşamayı gerçeklerle karşı karşıya gelmeye tercih eder. Bu tipler genellikle gamli ve kötümserdir. Sözü kısası, insanların bazıları ölçsüzce hassastır, romantiktir. Bazıları çalışkan, gerçekçi ve alabildiğine faydalıdır; bazıları da apatik ve hantaldir.

Karakter değişir mi? Mesele şuradadır: Kişinin sahip olduğu belirli ruhî özellikleri tamamen veya kısmen olsun değiştirmek, onu kötü huylarından vazgeçirip iyi huylarla bezetmek yahut hiç olmazsa huylarını değiştirmek ve bu sayede ruhî kuvvetlerini ayarlamak ve bu kuvvetler arasında bir denge meydana getirmek; meselâ, fazla hassas ve romantik bir şahsı hareketli ve gerçekçi yapmak mümkün müdür?

İki anlayış ve iki cevap : Bu suale cevap olarak, fikir tarihinde, biri olumsuz ve kötümser, diğeri olumlu ve iyimser iki anlayışa göre huylarımız doğuştandır. İnsan iyi ve kötü huyları ile beraber doğar; bunların iyilerinden faydalanır, kötülerini de hayatı boyunca semer gibi sırtında taşır. Her insanın mizacı, bedenî yaratılışının ve uzvî özelliklerinin nasıl değişmez bir ifadesi ise, huyları da ruhî bünyesinin ve manevî yapısının öylece değişmez ve değişiklik kabul etmez bir ifadesidir.

(Devam edecek.)